

Književna poročila.

Rocznik slawistyczny (Revue slavistique). Kraków, G. Gebethner & Comp. I. 1908, IV + 324 str. II. 1909, VIII + 318 str. Cena letniku 8 K.

Poleg revije *Świat słowiański* je začelo v Krakovu izhajati tudi strogo znanstveno glasilo, ki priča o resnobnem zanimanju Poljakov za slovanstvo. Imenovani *Rocznik* (letnik) *slawistyczny* so osnovali člani krakovske univerze: Jan Łoś, slavist, Leon Mańkowski, indolog, ki se je pa bavil tudi s slovanskim jezikoznanstvom, Kazimierz Nitsch, slavist, in Jan Rozwadowski, primerjajoč jezikoslovec. L. Mańkowski pa je že pri začetku tiska II. letnika umrl, ostali so torej le trije izdajatelji, ki imajo po svojem poklicu in po svojih študijah delo s slovanskim jezikoznanstvom. Temu hočejo služiti „s kritičnimi, jedrnatimi in stvarnimi poročili“ o občni slavistiki v zvezi z indoevropskim jezikoznanstvom in o spisih na polju posameznih slovanskih jezikov. V prvi vrsti se ozirajo ne samo na najvažnejše knjige in razprave, ampak tudi na članke v raznih periodičnih izdanjih, kar je posebne hvale vredno. Za kritikami pa prinašajo kritično bibliografijo. Pisalo se je v I. letniku lahko poljski ali pa v svetovnih jezikih (angleški, francoski in nemški), ali že v II. letniku je uredništvo premagalo tehnične težave ter natisnilo obširno rusko recenzijo o maloruski gramatiki. Na tem potu se seveda lahko nadaljuje in uredništvo tudi pravi (II. 135), da je to začetek rabe vseh slovanskih jezikov; saj večjezični časopisi tudi pri zapadnih narodih niso nič nenavadnega, slavisti pa seveda morajo razumeti vse slovanske jezike. Pač pa je želeli, da se pisatelji izogibljejo gramatičnim neologizmom in rabijo kolikor mogoče mednarodno terminologijo.

Izdajanje takega strokovnjaškega glasila ni mala reč. Priznati se mora urednikom, da so našli dobre sodelavce med slovanskimi in drugimi slavističnimi jezikoslovci in da so kolikor mogoče aktualni. Že drugi letnik (1909) poroča v bibliografiji skoro izključno o spisih, ki so izšli I. 1908, o starših pa zaznamuje recenzije istega leta. Bibliografijo o južnoslovanskih jezikih so sestavili za slovenski jezik Lokar (I) in Kidrič (II), za srbsko-hrvaški Boranič, za bolgarski Mladenov. Kritike in poročila se pa ne omejujejo na strogo jezikoznanstvo, ampak se ozirajo tudi na druge stroke, ako so z njim v zvezi, kakor prazgodovina, starša kulturna zgodovina, mitologija in zgodovina slovanske filologije. Za strogo znanstveno stališče je razdeljena bibliografija po tehle skupinah: 1. občeslovanski del, 2. starocerkveni jezik, 3. „grupa bułgarsko-macedońska“, 4. „grupa serbo-chorwacka“, 5. slovenski jezik, 6. „grupa czesko-słowacka“, 7. „grupa łużycka“, 8. „grupa lechicka“, 9. „grupa ruska“. Kakor vidimo, se imenuje med živimi slovanskimi jeziki samo slovenski, drugod pa se govori o „grupah“ ali skupinah narečij, katera mora znanost smatrati za celote, dasi v življenju ne nahajamo kulturnih (pri Hrvatih in Srbih) in jezikovnih edinic, kajti Slovaki so se odcepili od Čehov, Rusini ali Malorusi ali Ukrajinci od Velikorusov, dva književna jezika ima celo malo številce Lužičanov; delajo se tudi poskusi, iz Kašubov in pomorskih „Slovincev“ napraviti „narod“, različen od Poljakov, ali naši poljski učenjaki niso šovinisti in potaplajo svoj veliki narod v „lechicki“ skupini. Prav zanimiva je recenzija „ukrajinske grammatike“ Krymskega, ki jo je napisal Al. Šachmatov, duša oddela ruskega jezika in slovesnosti v peter-

burški cesarski akademiji znanosti. Odlični ruski lingvist je znan kot odločen zagovornik maloruskega književnega jezika — na tem stališču stoji tudi večina akademije — in govori tudi tukaj (II. 143) o njega važnosti, „kak samostojatel'nago i ravnopravnago v glazach ljudej nauki i literatury člena v russkoj sem'e jazykov," ali pobija energično prevročega ukrajinskega rodoljuba, ki se premalo ozira na občerusko prošlost in skupne pojave „jazykov v ruski rodbini," da rabimo ravnokar v izvirniku omenjeni izraz, kajti od tega trpi historična in primerjajoča ruska gramatika in seveda tudi pravilno objasnjevanje maloruščine same.

Novo kritično glasilo na polju slovanske filologije nam je neizmerno dobrodošlo. Večje razprave in članke prinašajo periodične publikacije akademij in raznih društev ter različni časopisi, ali nam je nujno treba pregleda in ocene vseh strokovnjaških spisov v slavistiki, sploh organizovanega dela kakor v vsaki znanosti. V slavistiki pa je posebno težko zasledovati nove knjige, razprave in članke, ki so večkrat lahko prav majhni, ali za tega ali onega specialista jako važni. Ako dalje pomislimo, kako težko se naroči iz raznih slovanskih dežel kaka knjiga ali posamezna številka kakega časopisa, želimo pač tudi izvedeti, kaj je vsebina kake knjige ali razprave, kaj je v nji novega in koliko je sploh vredna; saj izhajajo celo debele knjige, o katerih se lahko kratko pove „brez vrednosti", kar strokovnjaku prihranja mnogo skrbi, časa in denarja. Sicer pa v vsaki znanosti opazujemo, da ne more nihče zasledovati vse nove literature in da so kritični referati, ako že ne recenzije, neobhodno potrebni. Te naloge pa ne izpolnjujejo sistematično niti Archiv für slavische Philologie niti Izvēstija otdělenija russkago jazyka i slovesnosti peterburške akademije niti praški Listy filologické niti varšavski Russkij filologičeskij Věstnik, ki prinaša še največ bibliografije; pri Jugoslovanih pa itak nimamo nobenega pravega filologičnega, kaj šele slavističnega glasila.

Poskuse podobnih podjetij smo že imeli. V l. 1898—1900 je izdajal L. Niederle v Pragi Věstník slovanských starožitností (4 zvezke), kateremu je sledil leta 1900. in 1901. Věstník slovanské filologie, ki so ga izdajali L. Niederle, Fr. Pastnek, J. Polivka, I. Zubatý, v Peterburgu pa je akademija v istih dveh letih osnovala Slavjanověděnie. Tega je bilo preveč, iz tega in drugih vzrokov sta nehali tudi v istem času obe glasili. Želimo, da se to ne bi ponovilo, kajti tudi takrat je ruska akademija v svojih „Izvēstijih" začela prinašati bibliografijo, ki se pa ne ozira samo na jezikoslovje, ampak na vse stroke slovanske filologije, tudi na zgodovino slovanskih narodov, ki spada na Ruskem k „slavjanověděniju". Tu je pač treba naglašati staro željo, katero je izrazil tudi letošnji slovanski shod v Sofiji, naj delujejo slovanske akademije in univerze po dogovorih in nekih načrtih, saj danes celo akademije velikih narodov organizujejo skupno delo, na pr. Thesaurus linguae latinae ali Corpus srednjeveških grških listin. Dela je povsod dovolj in še preveč, naj se torej sporazumno deli. Krakov bi se n. pr. lahko še bolj omejil na strogo jezikoznanstvo, Peterburg pa na vso ostalo slovansko filologijo. Zato pa bi naj bila bibliografija povsod res popolna ter informirala precej temeljito tudi o vsebini in vrednosti vseh navedenih knjig in spisov. Še boljše bi seveda bilo eno skupno glasilo za poročila o vsej slovanski lingvistiki in filologiji, v katerem bi se dopuščala raba raznih slovanskih jezikov, ako si pisatelji to žele.

O podrobnostih prvih dveh letnikov tukaj ne morem govoriti. Za sedaj se veselimo, da smo dobili na svojih tleh dobrega voditelja vsaj po slovanskem jezikoslovju, brez katerega ne sme in ne more biti noben delavec na polju tega ali onega slovanskega jezika.

M. Murko.